

AGJENDA 2030 NË KOMUNËN TIME

UDHËRRËFYES PËR PËRFSHIRJEN E

OZHQ-VE(SDG) NË PLANET DHE

POLITIKAT STRATEGJIKE TË KOMUNËS

SË PRIZRENIT

Dhjetor 2023

Agjenda 2030 në komunën time - Udhërrëfyes për përfshirjen e OZHQ-ve(SDG) në Planet dhe Politikat Strategjike të Komunës së Prizrenit

Autor: Ekrem Gjokaj dhe Janos Vas

Botues: EC Ma Ndryshe

Rr. Fehmi Lladrovci 94, Prizren &

Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 No.7

www.ecmandryshe.org info@ecmandryshe.org

029 222 771 & 038 224 967

Dokumenti “Agjenda 2030 në komunën time - Udhërrëfyes për përfshirjen e OZHQ-ve(SDG) në Planet dhe Politikat Strategjike të Komunës së Prizrenit” është realizuar nga EC Ma Ndryshe, i cili mbështetet nga Agjencia Suedeze për Zhvillim dhe Bashkëpunim Ndërkombëtar, (Sida) përmes Programit të saj "Human Rightivism" që implementohet nga CommunityDevelopment Fund – CDF.

Përmbajtja dhe qëndrimet e paraqitura këtu nuk përfaqësojnë qëndrimin zyrtarë të donatorëve.

Dhjetor 2023

Përmbledhje ekzekutive - Rëndësia e ICLEI dhe CDP për rajonet dhe bashkitë që përpiqen për realizimin e OZHQ-ve

ICLEI – Qeverisjet Lokale për Qëndrueshmëri është një rrjet global që punon me më shumë se 2500 qeveri vendore dhe rajonale të angazhuara për zhvillim të qëndrueshëm urban. Është aktiv në më shumë se 125 vende, ICLEI ndikon në politikën e qëndrueshmërisë dhe drejton veprimet lokale për emetim të ulët, zhvillim të bazuar në natyrë, të barabartë, elastik dhe qarkore.

Sistemet urbane janë pjesë e një territori më të gjerë qytet-rajon. Qeveritë lokale dhe rajonale dhe sistemet e tyre urbane janë të ndërlidhura. ICLEI adreson lidhjet qytet me qytet dhe fshat-qytet për të krijuar një efekt shumëzues. Rrjeti ICLEI i më shumë se 2500 qeverive lokale dhe rajonale nxit zhvillimin e qëndrueshëm urban në mbarë botën.

ICLEI angazhohet në nivel lokal në atë global, duke formuar politika dhe duke nxitur veprime për të transformuar mjediset urbane në mbarë botën. ICLEI ndërton lidhje mes niveleve të qeverisjes, sektorëve dhe grupeve të palëve të interesuara, duke ndezur lidhjet qytet-qytet, qytet-rajon, lokal-global dhe lokal-kombëtar. Duke lidhur aktorët, politikat, angazhimet dhe iniciativat nënkombëtare, kombëtare dhe globale, ICLEI forcon veprimin në të gjitha nivelet, në mbështetje të zhvillimit të qëndrueshëm urban. Në nivel nënkombëtar, ICLEI nxit ndryshimin përgjatë pesë shtigjeve të ndërlidhura që përshkojnë sektorët dhe kufijtë e juridiksionit. Ky dizajn u mundëson qeverive lokale dhe rajonale të zhvillojnë zgjidhje në një mënyrë holistike dhe të integruar, duke krijuar ndryshime në të gjithë sistemet urbane. Komponentët e sistemeve urbane, shpërndarja e ushqimit, rrjetet, rrjetet e energjisë, transporti, rrugët e gjelbra, janë të ndërlidhura dhe dinamike. Ndërhyrja për të krijuar ndryshim në cilindo prej këtyre komponentëve mund të ndikojë tek të tjerët, duke krijuar ndryshime sistematike. Hartimi i zgjidhjeve që marrin parasysh këto ndërlidhje është kritike për zhvillimin e qëndrueshëm.

Rrugët ofrojnë një kornizë për hartimin e zgjidhjeve të integruara që balancojnë modelet e jetës njerëzore dhe mjediset e ndërtuara dhe natyrore. Ata inkurajojnë të menduarit holistik për të siguruar që ICLEI, si një rrjet i qeverive lokale dhe rajonale dhe ekspertëve global, të optimizojë ndikimin e ICLEI. Për shembull, ICLEI konsideron se si zhvillimi i bazuar në natyrë kontribuon në elasticitetin, ose si të sjellë barazinë në zhvillimin e emetimeve të ulëta. Kur këto rrugë drejojnë zhvillimin lokal dhe rajonal, sistemet urbane bëhen më të qëndrueshme. Qeveritë lokale dhe rajonale i përdorin këto rrugë si një udhërrëfyes për zhvillimin e qëndrueshëm urban përmes ndryshimeve sistematike. Shpesh, aktivitetet e ICLEI udhëhiqen nga një shteg mbizotërues ose grup rrugësh. Në çdo qytet apo rajon të caktuar, aktivitete të shumta mund të zbatohen përgjatë secilës rrugë. Këto aktivitete ndihmojnë qeveritë lokale dhe rajonale të avancojnë zhvillimin e qëndrueshëm urban.

CDP <https://www.cdp.net/en/info/about-us/disclosure> (qasur më 21/12/2023)

Tani është koha që bota të ndriçojë ambiciet e saj në veprimin mjedisor. Ju nuk mund të menaxhoni atë që nuk matni dhe informacioni me cilësi të lartë mbi rrezikun mjedisor, ndikimin dhe mundësitë është baza themelore për veprim.

Me grupin më të madh të të dhënave për veprimet e korporatave dhe të qytetit, ekonomia botërore shikon CDP-në si standardin e artë për raportimin mjedisor. Bashkohuni me kompanitë, qytetet dhe shtetet që tashmë raportojnë dhe rrisin ambicien e tyre për të qenë më të qëndrueshëm dhe fitimprurës duke adresuar ndryshimet klimatike, shpyllëzimin dhe sigurinë e ujit.

CDP është një organizatë bamirëse jofitimprurëse që drejton sistemin global të zbulimit për investitorët, kompanitë, qytetet, shtetet dhe rajonet për të menaxhuar ndikimet e tyre mjedisore. Ekonomia botërore e shikon CDP-në si standardin e artë të raportimit mjedisor me të dhënat më të pasura dhe më gjithëpërfshirëse për veprimet e korporatave dhe të qytetit. Në vitin 2021 CDP nisi një strategji të re pesëvjeçare: "Përshpejtimi i shkallës së ndryshimit"

Vizioni dhe misioni i CDP-së: CDP dëshiron të shohë një ekonomi të lulëzuar që funksionon për njerëzit dhe planetin në planin afatgjatë. CDP fokusohet te investitorët, kompanitë, qytetet dhe qeveritë në ndërtimin e një ekonomie të qëndrueshme duke matur dhe vepruar në ndikimin e tyre mjedisor.

Sfida: Vendet dhe rajonet duhet të veprojnë urgjentisht për të parandaluar ndryshimin katastrofik të klimës dhe humbjen e pakthyeshme të natyrës dhe habitateve. Kjo fillon duke qenë të vetëdijshëm për ndikimin në mënyrë që investitorët, kompanitë, qytetet dhe qeveritë të mund të bëjnë zgjedhjet e duhura tani.

Anëtarët e CDP dhe ekipi i ekspertëve punojnë së bashku përmes shkëmbimit të kolegëve, partneriteteve dhe ndërtimit të kapaciteteve për të krijuar ndryshime sistematike për qëndrueshmërinë urbane. Me grupin më të madh të të dhënave për veprimet e korporatave dhe të qytetit, ekonomia botërore shikon CDP-në si standardin e artë për raportimin mjedisor.

Angazhohen për rishikime periodike të planeve dhe politikave strategjike të Prizrenit për të siguruar harmonizim të vazhdueshëm me OZHQ-të.

Jini të hapur për përshtatjen e politikave dhe veprimeve të bazuara në evoluimin e nevojave lokale dhe ndryshimin e rrethanave globale.

PËRMBAJTJA

I. Hyrje.....	1
1.1. Pasqyrë e Agjendës 2030 dhe Rëndësia e saj.....	1
1.2. Rëndësia e lokalizimit të OZHQ-ve dhe si i sjell dobi komunës së Prizrenit.....	4
II. Ndërgjegjësimi dhe Avokimi.....	6
A. Rritja e ndërgjegjësimit.....	6
2.1 . Zhvilloni një plan komunikimi për të informuar banorët, shoqërinë civile dhe bizneset lokale për Agjendën 2030.....	8
2.1.1. Qëllime dhe objektiva:.....	8
2.1.2. Audiencia e synuar:.....	8
2.1.3. Mesazhet kryesore:.....	8
2.1.4. Kanalet e komunikimit:.....	9
2.1.5. Aktivitetet dhe taktikat:.....	9
2.1.6. Afati kohor:.....	10
2.1.7. Vlerësimi dhe Monitorimi:.....	10
2.1.8. Buxheti:.....	10
2.1.9. Palët përgjegjëse:.....	10
2.1.10. Raportimi:.....	10
2. 2. Organizoni seminare, punëtori dhe takime me komunitetin për të informuar, edukuar dhe angazhuar palët e interesuara në OZHQ.....	11
2.2.1. Identifikoni audiencën tuaj të synuar:.....	11
2.2.2. Vendosni objektiva të qarta:.....	11
2.2.3. Planifikoni logjistikën:.....	11
2.2.4. Zhvilloni përmbajtjen:.....	11
2.2.5. Folësit dhe lehtësuesit e sigurt:.....	11
2.2.6. Promovoni ngjarjet:.....	12
2.2.7. Regjistrimi dhe komunikimi:.....	12
2.2.8. Angazhoni komunitetin:.....	12
2.2.9. Ndiqni rendin e ditës:.....	12
2.2.10. Regjistroni komentet:.....	12
2.2.11. Regjistroni seancat:.....	12
2.2.12. Mundësitë e rrjetëzimit:.....	13
2.2.13. Veprimet pas ngjarjes:.....	13
2.2.14. Angazhimi i vazhdueshëm:.....	13
2.2.15. Vlerësimi:.....	13

B. Ndërtoni Rrjetet e Avokimit.....	14
2.3.1. Identifikoni palët kryesore të interesit.....	14
2.3.2. Përcaktoni objektivat e përbashkëta.....	14
2.3.4. Formalizoni rrjetin.....	14
2.3.5. Zhvilloni një strategji komunikimi.....	14
2.3.6. Bashkëpunoni në Iniciativat Lokale.....	15
2.3.7. Promovimi i Arsimit dhe Trajnimit.....	15
2.3.8. Angazhohuni në Aktivitete Avokuese.....	15
2.3.9. Monitoroni dhe vlerësoni progresin.....	15
2.3.10. Angazhohuni me rrjete të tjera.....	15
2.3.11. Rritja e ndërgjegjësimit publik.....	15
2.3.12. Nxitja e llogaridhënies.....	16
2.3.13. Festoni arritjet.....	16
2.3.14. Përshtatja dhe zhvillimi.....	16
2.3.15. Promovoni përfshirjen.....	16
2.4. Bashkëpunoni me OJQ-të lokale, akademinë dhe sektorin privat për të krijuar një koalicion lokal për OZHQ.....	17
2.5. Krijimi i partneriteteve me qeverinë kombëtare për të ndarë burimet dhe praktikat më të mira.....	19
III. Integrimi në Qeverisjen Vendore.....	21
A. Përafrimi institucional.....	21
3.1. Sigurohuni që planet dhe politikat strategjike të komunës të përfshijnë OZHQ-të.....	21
3.1.1 Hyrje.....	21
3.1.2. Krijoni një ekip ndërfunksional.....	21
3.1.3. Vlerësoni kontekstin dhe prioritetet lokale.....	21
3.1.4. Rritja e ndërgjegjësimit dhe forcimi i kapaciteteve.....	22
3.1.5. Rishikoni planet dhe politikat ekzistuese.....	22
3.1.6. Përcaktoni objektivat dhe treguesit e OZHQ.....	22
3.1.7. Integrimi i OZHQ-ve në planet dhe politikat strategjike.....	22
3.1.8. Ndarja e buxhetit dhe mobilizimi i burimeve.....	22
3.1.9. Angazhimi i palëve të interesuara.....	22
3.1.10. Monitorimi dhe Raportimi.....	23
3.1.11. Rishikim dhe përshtatje e vazhdueshme.....	23
3.1.12. Konkluzionet.....	23
3.2. Emrimi i një koordinator të OZHQ brenda komunës për të mbikëqyrur përpjekjet për integrim.....	23
B. Qeverisja e OZHQ-ve - Projekti në Prizren.....	26
C. Mbledhja dhe raportimi i të dhënave.....	29
D. Ndarja e buxhetit.....	31

IV. Objektivat dhe veprimet e lokalizuara të OZHQ.....	32
A. Objektiva të Përshtatura.....	32
B. Bashkëpunimi me shumë palë.....	32
C. Monitoroni dhe vlerësoni.....	32
V. Qëndrueshmëria Mjedisore.....	32
A. Veprimi Klimatik.....	32
B. Transporti i qëndrueshëm.....	32
VI. Përfshirja Sociale dhe Barazia.....	33
A. Reduktimi i varfërisë.....	33
B. Arsimi dhe kujdesi shëndetësor.....	33
VII. Rritja ekonomike.....	33
A. Zhvillimi i Biznesit Lokal.....	33
B. Turizmi dhe Ruajtja Kulturore.....	33
VIII. Partneritetet dhe Bashkëpunimi.....	34
A. Bashkëpunimi Ndërkombëtar.....	34
B. Bashkëpunimi Rajonal.....	34
IX. Monitorimi dhe Raportimi.....	34
A. Raportimi i rregullt i progresit.....	34
B. Komentet e palëve të interesuara.....	34
X. Përfundim.....	35
Referenca e literaturës për praktikuesit.....	35

I. HYRJE

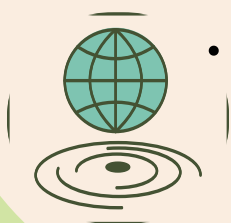
Krijimi i një udhërrëfyese gjithëpërfshirës për Komunën e Prizrenit në përputhje me Agjendën 2030 është një hap i rëndësishëm drejt zhvillimit të qëndrueshëm. Agjenda 2030, e miratuar nga Kombet e Bashkuara në 2015, përbëhet nga 17 Objektiva të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) që synojnë adresimin e sfidave globale, duke përfshirë varfërinë, pabarazinë, ndryshimet klimatike, degradimin e mjedisit dhe paqen. Në vijim, është përshkruar një udhërrefyese i detajuar për Komunën e Prizrenit për të integruar Agjendën 2030 në qeverisjen dhe zhvillimin lokal:

1.1.PASQYRË E AGJENDËS 2030 DHE RËNDËSIA E SAJ

Agjenda 2030, e njohur gjithashtu si Agjenda 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm, është një kornizë globale për adresimin e disa prej sfidave më të ngutshme me të cilat përballet njerëzimi, e miratuar nga Kombet e Bashkuara në shtator 2015. Ajo përbëhet nga një grup prej 17 Objektivash të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQs), me 169 objektiva të ndërlidhur. Premisa qendrore e Agjendës 2030 është krijimi i një bote më të barabartë, të qëndrueshme dhe më të begatë deri në vitin 2030. Në vijim është dhënë një pasqyrë e rëndësisë së agjendës 2030:

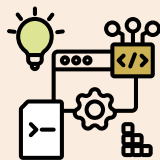
- **Objektivat Gjithëpërfshirëse:** Agjenda 2030, 17 OZHQ-të përfshijnë një gamë të gjerë çështjesh të ndërlidhura, duke përfshirë zhdukjen e varfërisë, sigurimin e arsimit cilësor, arritjen e barazisë gjinore, promovimin e energjisë së pastër, reduktimin e pabarazive dhe nxitjen e konsumit dhe prodhimit të përgjegjshëm. Shumëllojshmëria e qëllimeve pasqyron natyrën e shumëanshme të sfidave globale.

- **Universaliteti:** Agjenda 2030 është universale, që do të thotë se zbatohet për të gjitha vendet, si të zhvilluara ashtu edhe në zhvillim. Ndryshe nga Objektivat e mëparshëm të Zhvillimit të Mijëvjeçarit (OZHM/MCC), të cilat synonin kryesisht vendet në zhvillim, OZHQ-të janë të rëndësishme për çdo vend, duke pranuar se askush nuk është i përjashtuar nga sfidat globale me të cilat përballemi.

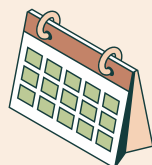
- Të mos lëmë askënd pas: Një parim qendror i Agjendës 2030 është angazhimi për të "mos lënë askënd pas". Kjo thekson se përpjekjet për zhvillim duhet të përfitojnë të gjithë individët, pavarësisht nga statusi i tyre socio-ekonomik, gjinia, mosha, përkatësia etnike ose faktorë të tjerë. Është një thirrje për përfshirje dhe barazi më të madhe.

- Integrimi: OZHQ-të promovojnë një qasje tërësore ndaj zhvillimit duke njohur ndërlidhjet ndërmjet dimensioneve sociale, ekonomike dhe mjedisore. Adresimi i një qëllimi shpesh ka efekte pozitive mbi të tjerët, duke pranuar kompleksitetin e zhvillimit të qëndrueshëm.

- Bashkëpunimi Global: Agjenda 2030 inkurajon bashkëpunimin dhe partneritetin ndërkombëtar. Ai pranon se shumë sfida, të tilla si ndryshimet klimatike, migrimi dhe pandemitë, kërkojnë përpjekje kolektive dhe qëllimet promovojnë bashkëpunimin midis qeverive, bizneseve, shoqërisë civile dhe organizatave ndërkombëtare.

- Afati kohor: Afati kohor i vitit 2030 është i rëndësishëm. Ai siguron një ndjenjë të qartë urgjence, duke inkurajuar veprime të menjëhershme për të adresuar çështjet kritike. Objektivat vendosin objektiva për vitin 2030, gjë që ndihmon në gjurmimin e progresit dhe mbajtjen e kombeve përgjegjëse.

- Qëndrueshmëria Mjedisore: Disa nga OZHQ-të, të tilla si Objektivi 13 (Veprimi për Klimën) dhe Objektivi 14 (Jeta nën Ujë), fokusohen në qëndrueshmërinë mjedisore dhe zbutjen e ndryshimeve klimatike. Kjo pranon rolin kritik që luan kujdesi mjedisor në të ardhmen tonë të përbashkët.

- Angazhimi për paqen: Objektivi 16 (Paqja, Drejtësia dhe Institucionet e Forta) thekson rëndësinë e paqes dhe qeverisjes në arritjen e zhvillimit të qëndrueshëm. Kjo është një njohje se paqja dhe siguria janë parakushte themelore për përparim.

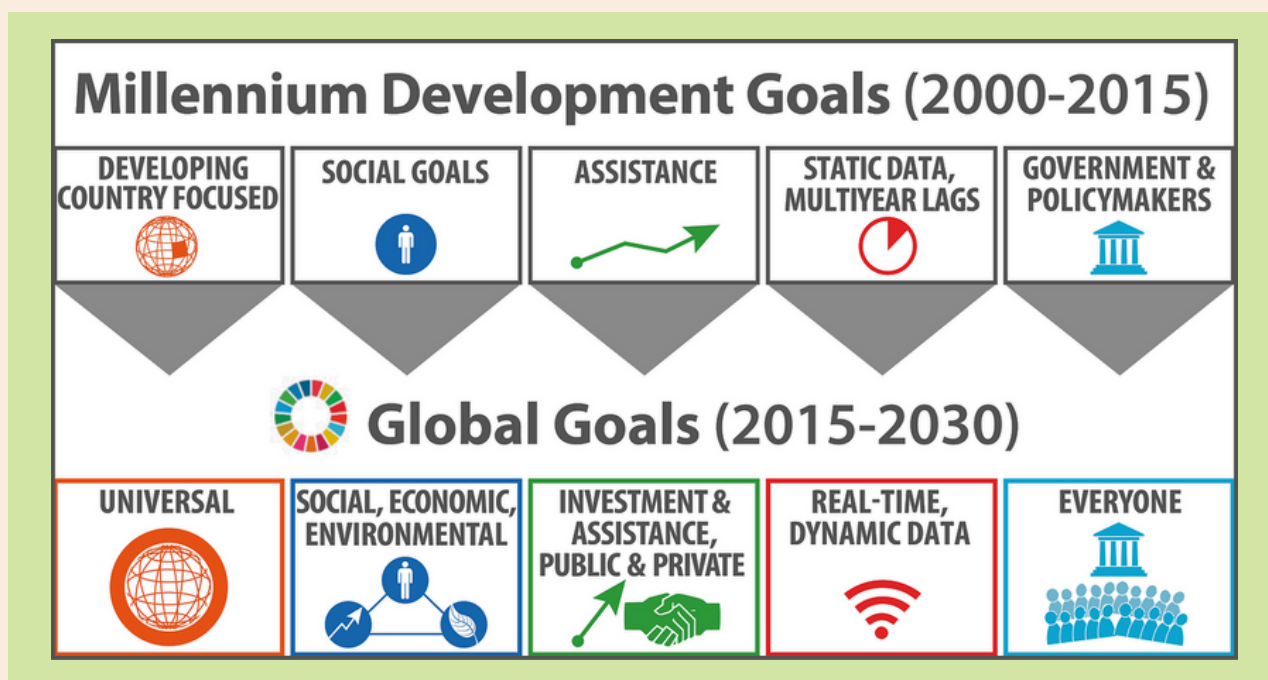

- Kuadri për Raportimin dhe Përgjegjshmërinë: Agjenda 2030 inkurajon vendet të krijojnë mekanizma për ndjekjen e progresit drejt OZHQ-ve dhe raportimin e arritjeve të tyre. Kjo transparencë dhe llogaridhënie janë thelbësore për t'i mbajtur kombet dhe organizatat përgjegjëse për angazhimet e tyre.

- Vizioni afatgjatë: Qëllimet në Agjendën 2030 janë krijuar për të qenë ambicioze, me fokus në krijimin e zgjidhjeve afatgjata dhe jo në rregullime afatshkurtra. Deri në vitin 2030, shpresa është që të kemi bërë hapa të rëndësishëm drejt një bote më të qëndrueshme dhe të barabartë.

Agjenda 2030 është një kornizë gjithëpërfshirëse, universale dhe e ndërlidhur që trajton disa nga sfidat më urgjente të botës, nga varfëria dhe pabarazia deri te degradimi i mjedisit dhe ndryshimet klimatike. Rëndësia e tij qëndron në thirrjen e tij për bashkëpunim global, përkushtim ndaj gjithëpërfshirjes dhe ndjekjes së një të ardhmeje më të barabartë dhe të qëndrueshme për të gjithë. Ai siguron një udhërrëfyes për kombet, organizatat dhe individët që të punojnë së bashku për të arritur një botë më të mirë deri në vitin 2030.

1.2.RËNDËSIA E LOKALIZIMIT TË OZHQ-VE DHE SI I SJELL DOBI KOMUNËS SË PRIZRENIT

Lokalizimi i Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ/OZHQ) është një proces thelbësor që përfshin përshtatjen dhe zbatimin e qëllimeve globale në nivel lokal, si në komunën e Prizrenit. Kjo qasje është e rëndësishme për disa arsye dhe ofron përfitime të shumta për komunitetin e Prizrenit:

- **Përshtatja ndaj nevojave lokale:** Lokalizimi i OZHQ-ve i mundëson komunës së Prizrenit të adresojë nevojat specifike, sfidat dhe mundësitë e komunitetit të saj. Ndërsa QZHQ-të globale ofrojnë një kornizë të gjerë, lokalizimi i tyre mundëson një qasje më të nuancuar dhe të përshtatur ndaj zhvillimit.
- **Adresimi i prioriteteve lokale:** Komuna e Prizrenit duhet t'i japë prioritet OZHQ-ve që janë më të rëndësishme për komunitetin e saj. Duke identifikuar çështjet më urgjente, autoritetet vendore duhet të ndajnë burime, të vendosin qëllime dhe të zhvillojnë strategji që adresojnë drejtpërdrejt sfidat unike me të cilat përballen banorët.
- **Rritja e Pronësisë dhe Angazhimit:** Lokalizimi i OZHQ-ve nxit ndjenjën e pronësisë në mesin e banorëve të Prizrenit. Kur komuniteti është i përfshirë në mënyrë aktive në përcaktimin e objektivave lokale të OZHQ dhe pjesëmarrja në procesin e vendimmarrjes, kjo çon në një angazhim më të madh dhe një angazhim më të fortë për arritjen e qëllimeve.
- **Promovimi i përfshirjes:** Lokalizimi i OZHQ-ve ndihmon për të siguruar që askush të mos mbetet pas. Komuna e Prizrenit duhet t'i përshtat iniciativat e saj për të marrë parasysh nevojat e popullatave të cenueshme dhe të marginalizuara brenda komunës, duke promovuar përfshirjen sociale dhe reduktimin e pabarazive.
- **Llogaridhënia dhe transparenca:** Me lokalizimin e OZHQ-ve, komuna e Prizrenit vendos mekanizma për monitorimin dhe raportimin e progresit. Kjo rrit përgjegjshmërinë në nivel lokal, duke siguruar që komuna dhe partnerët e saj të mbeten të përkushtuar për arritjen e qëllimeve.
- **Nxitja e Inovacionit:** Komuna e Prizrenit duhet të inkurajojë inovacionin dhe zgjidhjen kreative të problemeve për të adresuar sfidat lokale. Iniciativat e lokalizuara të OZHQ duhet të frymëzojnë zgjidhje të drejtuara nga komuniteti dhe të stimulojnë sipërmarrjen, nga të cilat mund të përfitojnë ekonomia dhe komuniteti.

- **Koordinim i përmirësuar:** Lokalizimi i OZHQ-ve promovon bashkëpunimin dhe koordinimin ndërmjet aktorëve të ndryshëm lokal, duke përfshirë organet qeveritare, organizatat e shoqërisë civile, bizneset dhe akademinë. Ky bashkëpunim duhet të çojë në shpërndarje më efikase të burimeve dhe përpjekje më gjithëpërfshirëse zhvillimore.
- **Ndërtimi i qëndrueshmërisë:** Lokalizimi i OZHQ-ve duhet të ndihmojë komunën e Prizrenit të bëhet më elastike ndaj goditjeve të jashtme, siç janë rëniet ekonomike, fatkeqësitë natyrore ose krizat shëndetësore. Zhvillimi i praktikave të qëndrueshme në fusha si kujdesi shëndetësor, arsimi dhe ekonomitë lokale duhet të rrisë elasticitetin në afat të gjatë.
- **Kujdesi mjedisor:** Komuna e Prizrenit duhet të adresojë sfidat lokale mjedisore, siç janë ndotja, shpyllëzimi ose mungesa e ujit, duke i përafuar qëllimet lokale me OZHQ-të mjedisore. Kjo duhet të rezultojë në kushte jetese më të pastra dhe më të shëndetshme për banorët.
- **Përfitimet ekonomike:** Duke u fokusuar në qëllimet që lidhen me rritjen ekonomike, krijimin e vendeve të punës dhe praktikave të qëndrueshme të biznesit, lokalizimi i OZHQ-ve duhet të nxisë ekonominë lokale, të krijojë mundësi punësimi dhe të përmirësojë standardin e përgjithshëm të jetesës.
- **Ndikimi global:** Ndërsa fokusi kryesor është te komuniteti lokal, lokalizimi i OZHQ-ve duhet të kontribuojë në përparimin global. Përpjekjet e Komunës së Prizrenit për të adresuar çështjet si ndryshimet klimatike, konsumi i qëndrueshëm dhe barazia gjinore duhet të kenë një efekt të valëzuar pozitiv në botën në përgjithësi.

Lokalizimi i OZHQ-ve i sjell dobi komunitetit të Prizrenit duke i bërë qëllimet globale relevante, të zbatueshme dhe gjithëpërfshirëse në nivel lokal. Kjo qasje e fuqizon komunitetin që të marrë kontrollin e zhvillimit të vet, nxit inovacionin dhe siguron që nevojat dhe prioritetet unike të komunës të adresohen. Gjithashtu promovon një të ardhme më të barabartë dhe të qëndrueshme duke kontribuar në arritjen globale të OZHQ-ve.

II. NDËRGJEGJËSIMI DHE AVOKIMI

A. RRITJA E NDËRGJEGJËSIMIT

Rritja e ndërgjegjësimit për Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) dhe Agjenda 2030 në komunën e Prizrenit është një hap i parë kritik në lokalizimin e këtyre synimeve globale. Për të rritur në mënyrë efektive ndërgjegjësimin, merrni parasysh hapat e mëposhtëm:

- **Të kuptuarit e OZHQ-ve:**

Së pari, menaxhmenti i komunës duhet të sigurohet që stafi i komunës të ketë njohuri të gjërë të OZHQ-ve, objektivave të tyre dhe qëllimeve specifike që janë më të rëndësishme për komunitetin e Prizrenit. Keto njohuri do t'i mundësojë komunës të komunikojë në mënyrë efektive dhe t'u përgjigjet pyetjeve dhe kërkesave të komunitetit.

- **Bashkëpunimi me palët e interesuara:**

-Komuna duhet të angazhoj aktorë lokalë si zyrtarë qeveritarë, drejtues të komunitetit, OJQ, biznese, shkolla dhe universitete. Formimi i një ekipi të larmishëm do të ndihmojë komunën të arrijë një audiencë më të gjerë.

- **Hartimi i një plani të komunikimit:**

-Komuna e Prizrenit duhet të krijoj një plan gjithëpërfshirës komunikimi që përshkruan strategjinë e ndërgjegjësimit të komunës. Planin duhet të përfshijë qëllime specifike, audiencën të synuarë, mesazhe kyçe dhe kanale komunikimi.

- **Mesazhe bindëse artizanale:**

-Komuna duhet të zhvilloj mesazhe të qarta dhe koncize që rezonojnë me komunitetin lokal. Këtu duhet të theksohet rëndësia e zbatimit në nivel lokal të OZHQ-ve dhe se si arritja e tyre mund të çojë në një të ardhme më të mirë për të gjithë komunitetin e komunës së Prizrenit.

- **Përdorimi i kanaleve të shumta:**

-Komuna duhet të përdor një sërë kanalesh komunikimi për të arritur segmente të ndryshme të komunitetit. Kjo mund të përfshijë mediat sociale, takimet e komunitetit, gazetatat lokale, radion, televizionin dhe platformat online.

- **Angazhimi me mediat lokale:**

-Ndërtoni marrëdhënie me gazetarët dhe organet e medias lokale. Jepuni atyre njoftime për shtyp, histori dhe informacione rreth ngjarjeve që lidhen me OZHQ-të në komunitetin tuaj.

- **Organizimi i seminareve dhe ngjarjeve:**

-Organizoni seminare, punëtori dhe ngjarje për të edukuar komunitetin rreth OZHQ-ve. Ftoni ekspertë, folës të ftuar dhe udhëheqës lokalë të ndajnë njohuritë e tyre

- **Krijimi i materialeve edukative:**

-Zhvilloni broshura, pamflete, postera dhe materiale të tjera edukative që shpjegojnë OZHQ-të në terma të thjeshtë dhe theksojnë rëndësinë e tyre për komunitetin tuaj.

- **Angazhoni shkollat dhe universitetin:**

Bashkëpunoni me institucionet arsimore për të integruar OZHQ-të në kurrikulat e tyre. Inkurajoni studentët të marrin pjesë në projekte që lidhen me qëllimet.

- **Përfshirja e drejtuesvetë komunitetit:**

-Përdorni ndikimin e drejtuesve të respektuar të komunitetit dhe modeleve për të mbështetur dhe promovuar OZHQ-të. Mbështetja e tyre mund të rrisë shumë përpjekjet tuaja për rritjen e ndërgjegjësimit.

- **Përdorni mediat sociale dhe platformat në internet:**

-Krijoni një prani të fortë në internet duke krijuar një faqe interneti ose profile të mediave sociale të dedikuara për OZHQ-të. Ndani përditësime të rregullta, histori sukcesi dhe lajme përkatëse.

- **Inkurajoni pjesëmarrjen në bazë:**

-Fuqizoni anëtarët e komunitetit që të përfshihen duke bërë vullnetarë ose duke filluar iniciativat e tyre në lidhje me OZHQ-të. Pjesëmarrja në bazë mund të rrisë ndjeshëm ndërgjegjësimin.

- **Matni dhe vlerësoni:**

-Monitorimi i vazhdueshëm i ndikimit të aktiviteteve komunale për ngritjen e vetëdijes. Përdorni komente, sondazhe dhe të dhëna për të vlerësuar përparimin tuaj dhe për të bërë rregullime sipas nevojës.

- **Festoni arritjet:**

-Njihni dhe festoni sukseset lokale në lidhje me OZHQ-të. Njihni individët, bizneset ose organizatat që japin kontribute pozitive në komunitetin tuaj.

- **Tregoni shembuj të jetës reale:**

-Ndani shembuj të jetës reale se si OZHQ-të kanë ndikuar pozitivisht në komunitetet e tjera. Historitë personale dhe studimet e rasteve mund t'i bëjnë qëllimet më të lidhura.

- **Nxitni diskutimin:**

-Promovoni diskutime dhe dialogë të hapur brenda komunitetit rreth OZHQ-ve. Inkurajoni banorët të ndajnë mendimet dhe idetë e tyre.

- **Promovoni veprime praktike:**

-Inkurajoni banorët të ndërmarrin veprime praktike në përputhje me OZHQ-të, të tilla si reduktimi i mbetjeve, mbështetja e bizneseve lokale ose pjesëmarrja në projekte komunitare.

Duke ndjekur këto hapa, komuna e Prizrenit në mënyrë efektive mund të rrisë vetëdijen për OZHQ-të dhe Agjendën 2030 në komunitetin e Prizrenit, duke frymëzuar veprimin lokal dhe angazhimin në përpjekjet për zhvillim të qëndrueshëm.

2.1 . ZHVILLONI NJË PLAN KOMUNIKIMI PËR TË INFORMUAR BANORËT, SHOQËRINË CIVILE DHE BIZNESET LOKALE PËR AGJENDËN 2030

2.1.1. QELLIME DHE OBJEKTIVA:

- 1.Objektivi 1: Rritja e ndërgjegjësimit për Agjendën 2030 dhe rëndësinë e saj në komunitetin tonë.
- 2.Objektivi 2: Angazhimi dhe edukimi i banorëve, shoqërisë civile dhe bizneseve lokale për rolin e tyre në arritjen e OZHQ-ve.
- 3.Objektivi 3: Inkurajimi i pjesëmarrjes aktive dhe përkushtimit ndaj nismave të zhvillimit të qëndrueshëm.

2.1.2. AUDIENCA E SYNUAR:

- 1.Banorët e komunës.
- 2.Organizatrat lokale të shoqërisë civile dhe organizatat joqeveritare (OJQ).
- 3.Bizneset lokale, duke përfshirë ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM).

2.1.3. MESAZHET KRYESORE:

Agjenda 2030 është një kornizë globale për adresimin e çështjeve kritike si varfëria, pabarazia dhe ndryshimet klimatike. OZHQ-të janë të rëndësishme për komunitetin tonë dhe arritja e tyre do të çojë në një të ardhme më të mirë.

Të gjithë kanë një rol për të luajtur në lokalizimin e OZHQ-ve.

Angazhimi në praktika të qëndrueshme mund të përfitojë bizneset dhe komunitetin

2.1.4. KANALET E KOMUNIKIMIT:

Kanalet në internet:

- Faqja e internetit e komunës të ketë një seksion të dedikuar për OZHQ.
- Platformat e mediave sociale (Facebook, Twitter, Instagram) për përditësime të rregullta.
- Dërgo buletinet me email për të mbajtur të informuar palët e interesuara.
- Takimet e komunitetit dhe bashkësi lokale.
- Punëtori dhe seminare.
- Materiale të shtypura, si broshura dhe postera.
- Media lokale (gazeta, radio, TV).

2.1.5. AKTIVITETET DHE TAKTIKAT:

- **Ngjarjet hapëse:** Organizoni një ngjarje hapëse për të prezantuar Agjendën 2030 dhe rëndësinë e saj. Ftoni udhëheqësit e komunitetit dhe ndikuesit lokalë të flasin për qëllimet dhe rëndësinë e tyre për komunën.
- **Punëtori edukative:** Organizoni një seri seminaresh të fokusuar në OZHQ të ndryshme, me këshilla praktike se si mund të kontribuojnë banorët, shoqëria civile dhe bizneset.
- **Prezenca në internet:** Përditësoni rregullisht faqen e internetit të komunës dhe platformat e mediave sociale me përmbajtje informative, histori sukcesi dhe iniciativa lokale në lidhje me OZHQ-të.
- **Partneritetet:** Bashkëpunoni me organizatat lokale të shoqërisë civile, bizneset dhe shkollat për të arritur një audiencë më të gjerë. Nxitini ata të integrojnë OZHQ-të në aktivitetet e tyre.
- **Angazhimi në media:** Zhvilloni njoftime për shtyp dhe lajme për mediat lokale, duke paraqitur bizneset dhe individët vendas që po punojnë në mënyrë aktive drejt OZHQ-ve.
- **Angazhimi i komunitetit:** Krijoni një mekanizëm reagimi të komunitetit për t'i lejuar banorët të ndajnë mendimet dhe idetë e tyre në lidhje me OZHQ-të.
- **Përfshirja e biznesit lokal:** Organizoni forume ose ngjarje rrjeti për të lidhur bizneset lokale me praktika të qëndrueshme dhe për të diskutuar partneritetet e mundshme.

2.1.6. AFATIKOHOR:

Plani i komunikimit duhet të jetë i vazhdueshëm, me përditësime të rregullta dhe aktivitete të planifikuara gjatë gjithë vitit.

2.1.5. AKTIVITETET DHE TAKTIKAT:

Vlerësoni rregullisht ndikimin e planit të komunikimit përmes sondazheve, komenteve dhe të dhënave në uebsajtin dhe angazhimin e mediave sociale.

Bëni rregullime bazuar në reagimet dhe nevojat në zhvillim të komunitetit.

2.1.8. BUXHETI:

Alokoni burime për materialet, ngjarjet dhe përpjekjet në terren, sipas nevojës.

2.1.9. PALËT PËRGJEGJËSE:

Caktoni individë ose ekipe brenda komunës për të mbikëqyrur zbatimin e planit të komunikimit.

2.1.10. RAPORTIMI:

Ofroni raporte të rregullta mbi progresin e planit të komunikimit për udhëheqjen komunale dhe palët e interesuara. Mos harroni se komunikimi efektiv duhet të jetë transparent, tërheqës dhe ndërveprues. Angazhoni komunitetin, dëgjoni shqetësimet dhe idetë e tyre dhe përshtatni qasjen tuaj sipas nevojës për të siguruar që banorët, shoqëria civile dhe bizneset lokale të jenë të mirëinformuara dhe të motivuara për të kontribuar në lokalizimin e Agjendës 2030 në komunën tuaj.

2.2. ORGANIZONI SEMINARE, PUNËTORI DHE TAKIME ME KOMUNITETIN PËR TË INFORMUAR, EDUKUAR DHE ANGAZHUAR PALËT E INTERESUARA NË OZHQ.

2.2.1. IDENTIFIKONI AUDIENCËN TUAJ TË SYNUAR:

Përcaktoni se cilët janë aktorët tuaj kryesorë, duke përfshirë banorët, organizatat e shoqërisë civile, bizneset lokale dhe përfaqësuesit e qeverisë. Përshtatni qasjen tuaj ndaj interesave dhe nevojave specifike të secilit grup.

2.2.2. VENDOSNI OBJEKTIVA TË QARTA:

Përcaktoni qëllimet dhe rezultatet specifike që komuna dëshiron të arrijë përmes këtyre ngjarjeve. Për shembull, mund të jetë rritja e ndërgjegjësimit, gjenerimi i ideve, nxitja e partneriteteve ose identifikimi i prioriteteve lokale për OZHQ.

2.2.3. PLANIFIKONI LOGJISTIKËN:

Vendosni për datat, oraret dhe vendndodhjet për seminarët, punëtoritë dhe takimet e komunitetit tuaj. Sigurohuni që vendet e organizimit të jenë të qasëshme dhe të kenë pajisjet e nevojshme, si ulëse, pajisje audio-vizuale dhe materiale prezantimi.

2.2.4. ZHVILLONI PËRMBAJTJEN:

Krijoni një agjendë për çdo ngjarje që përshkruan temat që do të trajtohen, folësit ose lehtësuesit dhe kohëzgjatjen e çdo sesioni.

Përgatitni materiale informuese dhe edukative, duke përfshirë prezantime, fletëpalosje dhe mjete ndihmëse vizuale që shpjegojnë OZHQ-të, rëndësinë e tyre dhe kontekstin lokal.

2.2.5. FOLËSIT DHE LEHTËSUESIT E SIGURT:

Identifikoni folës të përgaditur dhe angazhues, të cilët mund të përcjellin në mënyrë efektive informacion rreth OZHQ-ve dhe çështjeve të zhvillimit lokal.

Ftoni ekspertë vendor, përfaqësues të qeverisë dhe përfaqësues nga organizatat e shoqërisë civile për të ndarë njohuritë dhe përvojat e tyre.

2.2.6. PROMOVONI NGJARJET:

Krijoni materiale promovuese, duke përfshirë postera, fletushka dhe përmbajtje dixhitale, për të informuar komunitetin për ngjarjet e ardhshme.

Përdorni kanale të ndryshme komunikimi, të tilla si mediat sociale, uebsajti i bashkisë, gazetatat lokale dhe buletinet e komunitetit, për të përhapur fjalën.

2.2.7. REGJISTRIMI DHE KOMUNIKIMI:

Inkurajoni pjesëmarrësit të regjistrohen paraprakisht, pasi kjo ndihmon në planifikimin e logjistikës.

Kontaktoni drejtpërdrejt palët kryesore të interesit dhe drejtuesit e komunitetit për të siguruar pjesëmarrjen dhe mbështetjen e tyre.

2.2.8. ANGAZHONI KOMUNITETIN:

Dizenjoni ngjarjet që të jenë ndërvepruese dhe pjesëmarrëse. Inkurajoni diskutimet, aktivitetet në grup dhe seancat e pyetjeve dhe përgjigjeve për të nxitur angazhimin.

Promovoni përfshirjen duke ofruar shërbime përkthimi ose duke akomoduar personat me aftësi të kufizuara, nëse është e nevojshme.

2.2.9. NDIQNI RENDIN E DITËS:

Sigurohuni që ngjarjet të ndjekin agjendën dhe kohën e përcaktuar. Caktoni një moderator ose moderator për të udhëhequr seancat dhe për t'i mbajtur ato në rrugën e duhur.

2.2.10. REGJISTRONI KOMENTET:

Mblidhni komente nga pjesëmarrësit përmes anketave ose diskutimeve të hapura. Kërkoni mendimin e tyre për atë që ata e panë më të vlefshme dhe çfarë mund të përmirësohet.

2.2.11. REGJISTRONI SEANCAT:

Nëse është e mundur, regjistroni seminare, puntorit dhe takime për referencë në të ardhmen. Ju mund t'i përdorni këto regjistrime për ndarjen e përmbajtjes ose për të arritur ata që nuk mund të merrnin pjesë.

2.2.12. MUNDËSITË E RRJETËZIMIT:

Ndani kohë për rrjetëzim dhe bashkëpunim. Lejoni pjesëmarrësit të lidhen me njëri-tjetrin dhe të eksplorojnë partneritete të mundshme për iniciativa të lidhura me OZHQ.

2.2.13. VEPRIMET PAS NGJARJES:

Ndani materialet, prezantimet dhe përmbledhjet e ngjarjeve me pjesëmarrësit dhe komunitetin e gjerë përmes kanaleve të ndryshme të komunikimit.

2.2.14. ANGAZHIMI I VAZHDUESHËM:

Vazhdoni vrullin duke organizuar aktivitete vijuese, të tilla si grupet e punës ose grupet e punës, ku palët e interesuara mund të kontribuojnë në iniciativat lokale të OZHQ.

2.2.15. VLERËSIMI:

Vlerësoni efektivitetin e ngjarjeve bazuar në objektivat të përcaktuar më parë. Përdorni vlerësimin e komenteve dhe pjesëmarrjes për të matur suksesin dhe për të bërë përmirësime për ngjarjet e ardhshme. Duke ndjekur këta hapa, ju mund të organizoni në mënyrë efektive seminare, puntori dhe takime me komunitetin për të edukuar dhe angazhuar palët e interesuara mbi OZHQ-të në komunën tuaj. Këto ngjarje do të luajnë një rol jetik në nxitjen e ndërgjegjësimit, bashkëpunimit dhe veprimit lokal drejt arritjes së Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm.

B. NDËRTONI RRJETET E AVOKIMIT

Ndërtimi i rrjeteve të avokimit është një komponent kritik i lokalizimit të Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) dhe marrjes së mbështetjes nga aktorë të ndryshëm në komunën tuaj. Rrjetet e avokimit janë grupe individësh dhe organizatash që punojnë së bashku për të promovuar OZHQ-të dhe për të nxitur ndryshime në nivel lokal. Në vijim është dhënnjë udhërrëfyes hap pas hapi për ndërtimin e rrjeteve të avokimit:

2.3.1. IDENTIFIKONI PALËT KRYESORE TË INTERESIT

Filloni duke identifikuar individët, organizatat dhe grupet në komunitetin e Prizrenit që janë të interesuar ose të përfshirë tashmë në çështjet që kanë të bëjnë me OZHQ-të. Këtu mund të përfshihen OJQ-të, udhëheqësit e komunitetit, bizneset, institucionet akademike, organizatat me bazë besimi dhe banorët e interesuar.

2.3.2. PËRCAKTONI OBJEKTIVAT E PËRBASHKËTA

Mbani takime ose diskutime me anëtarët e mundshëm të rrjetit për të përcaktuar objektivat e përbashkëta. Sigurohuni që të gjitha palët e interesuara të kuptojnë qëllimin e rrjetit të avokimit, rëndësinë e OZHQ-ve dhe se si mund të kontribuojnë.

2.3.4. FORMALIZONI RRJETIN

Krijoni një strukturë formale për rrjetin e avokimit. Kjo mund të përfshijë zhvillimin e një deklaratë misioni, vendosjen e roleve udhëheqëse dhe përcaktimin e kriterëve të anëtarësimit. Vendosni për një emër dhe markë për rrjetin.

2.3.5. ZHVILLONI NJË STRATEGJI KOMUNIKIMI

Krijoni një strategji të qartë komunikimi që përshkruan se si rrjeti do t'i mbajë anëtarët të informuar dhe të angazhuar. Përdorni kanale të ndryshme si buletinet me email, mediat sociale dhe takimet e rregullta për të mbajtur komunikimin.

2.3.6. BASHKËPUNONI NË INICIATIVAT LOKALE

Inkurajoni anëtarët e rrjetit që të bashkëpunojnë në iniciativa specifike që lidhen me OZHQ-të. Këto nisma mund të përfshijnë projekte, ngjarje ose fushata avokuese. Përcaktoni se si çdo anëtar mund të kontribuojë me ekspertizën dhe burimet e tij.

2.3.7. PROMOVIMI I ARSIMIT DHE TRAJNIMIT

Ofroni burime arsimore dhe trajnime për anëtarët e rrjetit për të përmirësuar të kuptuarit e tyre për OZHQ-të dhe aftësitë e avokimit. Këto sesione mund t'i fuqizojnë anëtarët që të jenë avokatë efektivë për zhvillimin e qëndrueshëm.

2.3.8. ANGAZHUHUNI NË AKTIVITETE AVOKUESE

Organizoni përpjekje avokuese për të influencuar politikëbërësit dhe vendimmarrësit lokalë. Kjo mund të përfshijë shkrimin e letrave, takimin me zyrtarët lokalë ose pjesëmarrjen në seancat dëgjimore publike për të shprehur mbështetjen për politikën që lidhen me OZHQ.

2.3.9. MONITORONI DHE VLERËSONI PROGRESIN

Vlerësoni rregullisht efektivitetin dhe ndikimin e aktiviteteve të rrjetit të avokimit. Monitoroni ecurinë e nismave dhe sigurohuni që objektivat janë përmbushur. Mblidhni komente nga anëtarët për të përmirësuar funksionimin e rrjetit.

2.3.10. ANGAZHUHUNI ME RRJETE TË TJERA

Lidhu me rrjete rajonale, kombëtare dhe ndërkombëtare që fokusohen në qëllime të ngjashme. Bashkëpunoni me këto rrjete më të gjera për të aksesuar burime, njohuri dhe mbështetje shtesë për iniciativat tuaja lokale.

2.3.11. RRITJA E NDËRGJEGJËSIMIT PUBLIK

Përdorni rrjetin e avokimit për të rritur ndërgjegjësimin për OZHQ-të dhe zhvillimin e qëndrueshëm brenda komunitetit tuaj. Organizoni ngjarje publike, fushata dhe aktivitete ndërgjegjësuese.

2.3.12. NXITJA E LLOGARIDHËNIES

Inkurajoni transparencën dhe llogaridhënien brenda rrjetit. Sigurohuni që anëtarët të mbahen përgjegjës për angazhimet dhe veprimet e tyre në lidhje me OZHQ-të.

2.3.13. FESTONI ARRITJET

Njihni dhe festoni sukseset dhe arritjet e arritura nga rrjeti i avokimit. Kjo mund të frymëzojë angazhim të mëtejshëm dhe të motivojë anëtarët që të vazhdojnë përpjekjet e tyre.

2.3.14. PËRSHTATJA DHE ZHVILLIMI

Jini fleksibël dhe të hapur ndaj rregullimit të strategjive dhe aktiviteteve të rrjetit bazuar në ndryshimin e rrethanave, çështjet në zhvillim dhe nevojat në zhvillim të komunitetit.

2.3.15. PROMOVONI PËRFSHIRJEN

Sigurohuni që rrjeti i avokimit të jetë i hapur për një gamë të ndryshme palësh të interesuara, duke përfshirë grupet dhe individët e marginalizuar. Inkurajoni gjithëpërfshirjen për të pasqyruar parimet e OZHQ-ve. Ndërtimi i rrjeteve të avokimit kërkon kohë, përpjekje dhe angazhim të vazhdueshëm, por është një mënyrë e fuqishme për të mobilizuar mbështetjen për OZHQ-të dhe për të nxitur ndryshime domethënëse brenda komunës suaj. Këto rrjete mund të shërbejnë si një forcë lëvizëse për zhvillimin e qëndrueshëm lokal dhe të ndihmojnë në arritjen e objektivave të Agjendës 2030.

2.4. BASHKËPUNONI ME OJQ-TË LOKALE, AKADEMINË DHE SEKTORIN PRIVAT PËR TË KRIJUAR NJË KOALICION LOKAL PËR OZHQ.

Bashkëpunimi me OJQ-të lokale, akademinë dhe sektorin privat për të krijuar një ekip lokale për zbatimin e OZHQ-ve në Komunën e Prizrenit mund të thjeshtohet në hapat e mëposhtëm:

- **Identifikoni partnerët e mundshëm**

-Kontakti organizatat joqeveritare lokale (OJQ-të), universitetin dhe bizneset që kanë një interes të demonstruar për zhvillimin e qëndrueshëm, mirëqenien e komunitetit ose iniciativat mjedisore.

- **Organizoni një takim prezantues:**

-Programoni një takim ose seminar për të prezantuar idenë e formimit të një ekipi lokal për OZHQ. Theksoni përfitimet e ndërsjella të bashkëpunimit dhe diskutoni rolin që secili partner mund të luajë në avancimin e OZHQ-ve në Prizren.

- **Krijoni një vizion të përbashkët:**

-Punoni së bashku për të përcaktuar një vizion dhe qëllime të përbashkëta për koalicionin e OZHQ në komunën tuaj. Sigurohuni që vizioni të përputhet me parimet e Agjendës 2030.

- **Formoni një Komitet Drejtues:**

-Krijoni një ekip të vogël ose komitet drejtues të përbërë nga përfaqësues nga çdo grup aktorësh (OJQ, akademi, sektori privat) për të mbikëqyrur formimin dhe aktivitetet e koalicionit.

- **Përcaktoni rolet dhe përgjegjësitë:**

-Përshkruani qartë rolet dhe përgjegjësitë e secilit partner brenda ekipit. Theksoni se si çdo organizatë mund të kontribuojë në OZHQ ose projekte specifike.

- **Zhvilloni një Memorandum Mirëkuptimi (MOU):**

=Programoni takime periodike për anëtarët e ekipit për të diskutuar përparimin, për të ndarë idetë dhe për të koordinuar përpjekjet. Këto takime mund të jenë personalisht ose virtuale, në varësi të komoditetit.

- **Vendosni takime të rregullta:**

-Fuqizoni anëtarët e komunitetit që të përfshihen duke bërë vullnetarë ose duke filluar iniciativat e tyre në lidhje me OZHQ-të. Pjesëmarrja në bazë mund të rrisë ndjeshëm ndërgjegjësimin.

- **Bashkëpunoni në projektet e OZHQ:**

-Identifikoni projekte ose iniciativa specifike në lidhje me OZHQ-të për të cilat ekipi mund të punojë kolektivisht. Këto projekte mund të fokusohen në fusha si arsimi, kujdesi shëndetësor, qëndrueshmëria mjedisore ose zbutja e varfërisë.

- **Ndani burimet dhe ekspertizën:**

-Inkurajoni partnerët të ndajnë burimet, njohuritë dhe ekspertizën e tyre. Kjo qasje bashkëpunuese mund të ndihmojë në rritjen e fuqive të secilit grup të palëve të interesuara.

- **Komunikoni dhe rrisni ndërgjegjësimin:**

-Të zhvillojmë së bashku një strategji komunikimi për të informuar komunitetin rreth aktiviteteve të ekipit të OZHQ-ve. Përdorni kanale të ndryshme për të përhapur fjalën, të tilla si mediat sociale, gazetatat lokale dhe ngjarjet në komunitet.

- **Monitoroni dhe vlerësoni progresin:**

-Vlerësoni rregullisht ndikimin e ekipit duke ndjekur rezultatet e projekteve dhe nismave. Përdorni reagimet dhe të dhënat për të përmirësuar dhe për të marrë vendime të informuara.

- **Zgjero dhe angazho:**

-Merrni parasysh të ftoni më shumë organizata lokale, individë ose grupe të komunitetit për t'iu bashkuar ekipit ndërsa ai rritet. Angazhimi i një game të ndryshme palësh të interesuara mund të forcojë përpjekjet tuaja.

Duke ndjekur këto hapa të thjeshtuar, Komuna e Prizrenit mund të krijojë një koalicion lokal për OZHQ që bashkon ekspertizën, burimet dhe angazhimin e OJQ-ve, akademisë dhe sektorit privat për të punuar kolektivisht drejt arritjes së Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm dhe promovimit të zhvillimit të qëndrueshëm në komunitet.

2.5. KRIJIMI I PARTNERITETEVE ME QEVERINË KOMBËTARE PËR TË NDARË BURIMET DHE PRAKTIKAT MË TË MIRA.

Krijimi i partneriteteve me qeveritë lokale të komunave për rreth dhe kombëtare më Komunën e Prizrenit për të ndarë burimet dhe praktikat më të mira mund të ndahet në hapat të thjeshtë si në vijim:

- **Identifikoni kontaktet kryesore:**

-Gjeni departamentet ose agjencitë përkatëse qeveritare që mbikëqyrin fushat që lidhen me prioritetet e komunës suaj, si arsimi, kujdesi shëndetësor ose infrastruktura.

- **Venja e kontaktit:**

-Kontakti departamentet e identifikuar qeveritare përmes kanaleve formale. Dërgoni një letër prezantuese ose email duke shprehur interesin e komunës suaj për bashkëpunim dhe fushat ku kërkonte partneritet.

- **Organizoni një takim:**

-Kërkoni një takim me përfaqësues nga qeveritë kombëtare për të diskutuar bashkëpunimin e mundshëm. Ky takim mund të bëhet personalisht ose të mbahet virtualisht për lehtësi.

- **Paraqitni nevojat dhe synimet e komunës suaj:**

-Gjatë takimit sqarohen qartë dhe shkurt nevojat dhe qëllimet specifike të Komunës së Prizrenit. Theksoni sesi bashkëpunimi me qeverinë kombëtare mund të ndihmojë në adresimin e këtyre çështjeve.

- **Shprehni gatishmërinë për të kontribuar:**

-Tregoni përkushtimin e komunës suaj për të dhënë një kontribut kuptimplotë në partneritet. Kjo mund të përfshijë shkëmbimin e burimeve, ekspertizës ose njohurive lokale.

- **Diskutoni fushat e bashkëpunimit:**

-Identifikoni fusha specifike ku bashkëpunimi mund të jetë më efektiv. Për shembull, ju mund të eksploroni partneritete në zhvillimin e infrastrukturës, shërbimet e kujdesit shëndetësor, iniciativat mjedisore ose programet arsimore.

- **Ndani praktikat më të mira:**

-Ofroni shembuj të projekteve, iniciativave ose politikave të suksesshme që ka zbatuar komuna juaj. Theksoni se si këto praktika më të mira mund të përshtaten dhe rriten përmes bashkëpunimit.

- **Vendosni një Marrëveshje ose Memorandum Mirëkuptimi (MOU):**

-Nëse të dyja palët janë të interesuara për bashkëpunim, punoni së bashku për të hartuar një marrëveshje ose memorandum të mirëkuptimit që përshkruan qëllimin e partneritetit, përgjegjësitë, mekanizmat e ndarjes së burimeve dhe një afat kohor.

- **Emëroni një person ndërlidhës**

-Caktoni një person nga komuna juaj që do të shërbejë si person kontaktues/ndërlidhës me qeverinë kombëtare. Ky individ do të koordinojë komunikimin, do të ndajë përditësimet dhe do të sigurojë funksionimin e qetë të partneritetit.

- **Komunikoni dhe përditësoni rregullisht:**

-Mbani linja të hapura komunikimi me partnerët tuaj të qeverisë. Siguroni rregullisht raporte progresi, përditësime mbi projektet dhe mundësi për bashkëpunim.

- **Monitoroni dhe vlerësoni:**

-Vlerësoni vazhdimisht efektivitetin e partneritetit dhe rregulloni strategjitë sipas nevojës. Sigurohuni që partneriteti po i arrin qëllimet dhe përfitimet e synuara për komunën tuaj.

- **Zgjeroni bashkëpunimet:**

-Me kalimin e kohës, eksploroni mundësitë për të zgjeruar bashkëpunimet përtej ndarjes së burimeve për të përfshirë ndërtimin e kapaciteteve, transferimin e njohurive dhe përfitime të tjera reciproke.

Duke ndjekur këto hapa, Komuna e Prizrenit mund të krijojë partneritete të vlefshme me qeverinë kombëtare për të ndarë burimet dhe praktikat më të mira, duke nxitur bashkëpunimin për përmirësimin e komunitetit dhe arritjen e qëllimeve të përbashkëta.

III. INTEGRIMI NË QEVERISJEN VENDORE

A. PËRAFRIMI INSTITUCIONAL

3.1. SIGUROHUNI QË PLANET DHE POLITIKAT STRATEGJIKE TË KOMUNËS TË PËRFSHIJNË OZHQ-TË.

Krijimi i udhëzimeve për të siguruar që planet dhe politikat strategjike të Komunës së Prizrenit përfshijnë Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) është thelbësore për përafrimin e qeverisjes lokale me përpjekjet për qëndrueshmëri globale. Këtu është një grup i plotë udhëzimesh për këtë proces:

3.1.1 HYRJJE

Shpjegoni rëndësinë e integritit të OZHQ-ve në planet dhe politikat strategjike të komunës. Theksoni se si kontribuon në zhvillimin e qëndrueshëm dhe përputhet me qëllimet globale.

3.1.2. KRIJONI NJË EKIP NDËRFUNKSIONAL

Formoni një ekip të përkushtuar ndërfunksional ose grup pune përgjegjës për integrimin e OZHQ-ve në proceset e planifikimit dhe politikëbërjes së komunës.

Sigurohuni që ky ekip të përfshijë përfaqësues nga departamente të ndryshme komunale, shoqëria civile, academia dhe palët përkatëse të interesit.

3.1.3. VLERËSONI KONTEKSTIN DHE PRIORITETET LOKALE

Kryerja e një vlerësimi gjithëpërfshirës të sfidave aktuale sociale, ekonomike dhe mjedisore të bashkisë. Identifikoni prioritetet dhe çështjet lokale që përputhen me OZHQ-të specifike. Përcaktoni se cilat OZHQ janë më të rëndësishme për Prizrenin.

3.1.4. RITJA E NDËRGJEGJËSIMIT DHE FORCIMI I KAPACITETEVE

Ofroni trajnime dhe sesione për ngritjen e vetëdijes për stafin komunal, zyrtarët e zgjedhur dhe palët kryesore të interesit për të siguruar një kuptim të qartë të OZHQ-ve dhe rëndësisë së tyre me Prizrenin. Angazhohuni me universitetin Ukshin Hoti dhe institucionet kërkimore për të lehtësuar trajnimin dhe qasjen në ekspertizën përkatëse.

3.1.5. RISHIKONI PLANET DHE POLITIKAT EKZISTUESE

Analizoni planet dhe politikat ekzistuese strategjike të komunës. Identifikoni çdo fushë ku mungon përafrimi me OZHQ-të. Theksoni mundësitë për integrimin e OZHQ-ve në këto dokumente dhe siguroni konsistencën me objektivat dhe treguesit e OZHQ-ve.

3.1.6. PËRCAKTONI OBJEKTIVAT DHE TREGUESIT E OZHQ

Përcaktoni objektiva dhe tregues specifikë dhe të matshëm që do të përdoren për të monitoruar dhe vlerësuar progresin e bashkisë drejt arritjes së OZHQ-ve. Sigurohuni që këto objektiva të përputhen me kornizën globale të OZHQ dhe kontekstin unik të bashkisë.

3.1.7. INTEGRIMI I OZHQ-VE NË PLANET DHE POLITIKAT STRATEGJIKE

Inkorporoni objektivat, treguesit dhe iniciativat shoqëruese të identifikuar për OZHQ në planet dhe politikat strategjike të bashkisë. Zhvilloni një afat kohor zbatimi që përshkruan se kur dhe si do të futen këto ndryshime.

3.1.8. NDARJA E BUXHETIT DHE MOBILIZIMI I BURIMEVE

Ndani një pjesë të dedikuar të buxhetit komunal për të mbështetur projektet dhe iniciativat që lidhen me OZHQ. Eksploroni mundësitë për mobilizimin e burimeve, duke përfshirë partneritete, grante dhe financime nga burime kombëtare dhe ndërkombëtare.

3.1.9. ANGAZHIMI I PALËVE TË INTERESUARA

Angazhohuni me organizatat e shoqërisë civile, bizneset lokale, grupet e komunitetit dhe banorët për të mbledhur të dhëna për integrimin dhe zbatimin e OZHQ. Inkurajoni proceset e vendimmarrjes me pjesëmarrje për të siguruar që nevojat dhe aspiratat e komunitetit të merren parasysh.

3.1.10. MONITORIMI DHE RAPORTIMI

Zhvilloni një sistem të fuqishëm monitorimi dhe raportimi për të ndjekur progresin drejt arritjes së OZHQ-ve. Krijimi i mekanizmave të rregullt të raportimit për të komunikuar arritjet, sfidat dhe mësimet e nxjerra me publikun dhe palët përkatëse të interesuara.

3.1.11. RISHIKIM DHE PËRSHTATJE E VAZHDUESHME

Angazhohen për rishikime periodike të planeve dhe politikave strategjike të bashkisë për të siguruar harmonizim të vazhdueshëm me OZHQ-të. Jini të hapur për përshtatjen e politikave dhe veprimeve të bazuara në evoluimin e nevojave lokale dhe ndryshimin e rrethanave globale.

3.1.12. KONKLuzionET

Theksoni përfitimet afatgjata të integritit të OZHQ-ve në planet dhe politikat strategjike të bashkisë, duke theksuar kontributin për zhvillimin e qëndrueshëm, mirëqenien e komunitetit dhe përmbushjen e angazhimeve globale. Duke ndjekur këto udhëzime, Komuna e Prizrenit mund t'i integrojë në mënyrë efektive OZHQ-të në planet dhe politikat e saj strategjike, duke kontribuar për një të ardhme më të qëndrueshme dhe më të begatë për banorët e saj, duke u përafëruar me qëllimet globale të Agjendës 2030.

3.2. EMRIMI I NJË KOORDINATOR TË OZHQ BRENDA KOMUNËS PËR TË MBIKËQYRUR PËRPPJEKJET PËR INTEGRIM.

Emërimi i një koordinatori për OZHQ brenda Komunës së Prizrenit, perkatesisht nga ekipi i të zyrës së kryetarit të komunës së Prizrenit për të udhëhequr dhe mbikëqyrur përpjekjet për integrimin e OZHQ-ve është thelbësor.

Detyrat dhe përgjegjësitë e koordinatorit të përgjithshëm të OZHQ-së në Komunën e Prizrenit janë thelbësore për disa arsye të rëndësishme:

• **Koordinim efektiv:** Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) përfshijnë një gamë të gjerë fushash, nga ulja e varfërisë deri te qëndrueshmëria mjedisore. Për të integruar në mënyrë efektive OZHQ-të në planet dhe politikat e bashkisë, një koordinator i përkushtuar mund t'i mbikëqyrë dhe riorganizojë këto përpjekje, duke siguruar që departamentet e ndryshme të punojnë në harmoni drejt qëllimeve të përbashkëta.

- **Konsistenca dhe përafrimi:** Një koordinator i OZHQ-ve mund të sigurojë që të gjitha politikat dhe veprimet janë në përputhje me OZHQ-të. Ai mund të veprojë si një pikë qendrore kontakti për palët e interesuara, duke u siguruar që çdo iniciativë të përputhet me angazhimin e bashkisë ndaj OZHQ-ve.
- **Rëndësia lokale:** Përderisa OZHQ-të globale kanë shtrirje të gjerë, emërimi i një koordinatori lokal të OZHQ-së mund të ndihmojë në përshtatjen e këtyre qëllimeve me nevojat dhe prioritetet unike të Prizrenit. Ai mund të identifikojë qëllimet dhe objektivat më të rëndësishme për komunën, duke e bërë procesin e integritit më efektiv dhe kuptimplotë për komunitetin.
- **Njohuri dhe ekspertizë:** Një koordinator i OZHQ-ve mund të ofrojë ekspertizë mbi OZHQ-të dhe praktikat më të mira për arritjen e tyre. Kjo përfshin njohuri për të dhënat, treguesit dhe strategjitë përkatëse. Kjo ekspertizë mund ta drejtojë komunën në proceset e saj vendimmarrëse.
- **Alokimi i burimeve:** Koordinimi i përpjekjeve për OZHQ shpesh përfshin shpërndarjen e buxhetit, mobilizimin e burimeve dhe ndërtimin e partneritetit. Një koordinator i OZHQ mund të fokusohet në sigurimin e fondeve, angazhimin në partneritete me organizata të tjera dhe sigurimin e përdorimit efikas të burimeve.
- **Komunikimi dhe Raportimi:** Koordinatorin mund të shërbejë si pikë kontakti për organizatat e jashtme, duke siguruar komunikim efektiv me partnerët rajonalë, kombëtarë dhe ndërkombëtarë. Ata gjithashtu mund të menaxhojnë procesin e raportimit, duke ndarë përditësimet e progresit dhe sukseset me komunitetin dhe palët përkatëse të interesit.
- **Angazhimi i komunitetit:** Koordinatorin i OZHQ-ve mund të angazhohet me komunitetin lokal, organizatat e shoqërisë civile, bizneset dhe banorët për të mbledhur të dhëna, për të shpërndarë informacion dhe për të inkurajuar pjesëmarrjen aktive në aktivitetet e lidhura me OZHQ. Kjo promovon gjithëpërfshirjen dhe siguron që përpjekjet e bashkisë të reflektojnë nevojat dhe aspiratat e komunitetit.

- **Monitorimi dhe vlerësimi i vazhdueshëm:** Monitorimi dhe vlerësimi i rregullt i progresit të OZHQ -ve janë thelbësor. Një koordinator i OZHQ-ve mund t'i mbikëqyrë këto procese, duke ndihmuar komunën të gjurmojë arritjet e saj dhe të përshtatë strategjitë kur është e nevojshme. Ata gjithashtu mund të sigurojnë që komuna të mbetet përgjegjëse për zotimet e saj.
- **Avokimi dhe Udhëheqja:** Koordinatorin mund të shërbejë si avokat për OZHQ-të brenda dhe jashtë komunës. Ata mund të jenë një udhëheqës lokal në drejtimin e nismave të zhvillimit të qëndrueshëm dhe të frymëzojnë bashkitë dhe komunitetet e tjera që të ndjekin shembullin.
- **Angazhimi afatgjatë:** OZHQ-të janë synime afatgjata me një vit të synuar 2030. Pasja e një koordinatori të përkushtuar për OZHQ tregon përkushtimin e vazhdueshëm të komuës së Prizrenit për arritjen e këtyre synimeve, duke siguruar që përpjekjet të vazhdojnë përtej fazës fillestare të integritimit.

Së kendejmi, emërimi i një koordinatori të OZHQ-ve brenda Komunës së Prizrenit është thelbësor për integrimin efektiv, të informuar dhe të organizuar të OZHQ-ve në politikën dhe praktikën lokale. Ky rol është thelbësor për të siguruar që OZHQ-të jo vetëm të përqafohen, por edhe të arrihen, duke kontribuar në zhvillimin e qëndrueshëm të bashkisë dhe mirëqenien e banorëve të saj.

B. QEVERISJA E OZHQ-VE - PROJEKTI NË PRIZREN

Koordinatori i përgjithshëm i OZHQ-së me ekipin/grupin e punës ndërfunksional do të sigurojë në vitet e ardhshme që të gjitha politikat dhe veprimet e OZHQ-së do të zbatohen siç duhet në praktikën e aktiviteteve në komunë.

Autorët e këtij dokumenti do të këshillojnë dhe konsultojnë palët e përfshira.

- Mbikëqyrja e komunës së Prizrenit në zbatimin të OZHQ-ve, dhe si këto çështje kanë ndikuar dhe po ndikojnë në planifikimin e komunës
- Vlerësimet e komunës së Prizrenit për mundësitë dhe përfitimet më të gjera mjedisore, sociale, ekonomike nga veprimet e OZHQ-ve
- Angazhimi i komunës së Prizrenit me nivelet e tjera të bashkësive locale qeverisëse në lidhje me veprimet e OZHQ-ve të Komunës

Puna konkrete për Qeverisjen e OZHQ-së-Projekti në Prizren duhet të fillojë me mbledhjen e njohurive nga botimet dhe mjetet e ICLEI (<https://iclei-europe.org/publications-tools/?c=search&uid=tUXVXN3q>)

Në rrugën e përpjekjes për anëtarësim në ICLEI, (Anëtarësimi në ICLEI u ofrohet qeverive lokale dhe asociacioneve të qeverive vendore. Anëtarët zgjedhin Komitetin Ekzekutiv të ICLEI dhe sigurojnë që organizata të qeveriset me demokraci përfaqësuese)

Sugjerim i mundshëm për anëtarësim të Prizrenit në ICLEI:

Duke qenë se anëtarësimi në ICLEI u ofrohet qeverive vendore dhe shoqatave të qeverive vendore, duhet të merret parasysh, për shkak të efekteve të mundshme të pritshme të sinergjisë, si dhe për kursimet e kostos, anëtarësimi në opsionin "shoqata e qeverive vendore". Meqenëse komunat e tjera të Kosovës do tregojnë interes për t'u angazhuar në procesin e OZHQ-së, duhet të merret parasysh opsioni "shoqatat e qeverive lokale". Gjithashtu duhet të merret parasysh potencialisht ndërtimi i një asociacioni të veçantë për territorin e Kosovës në tërësi për anëtarësim të të gjitha komunave (arsyeja mund të jetë madhësia e vogël e Kosovës).

Bëhuni një anëtar i ICLEI dhe bashkohuni me një rrjet global qytetesh ambiciozë dhe të përkushtuar ndaj qëndrueshmërisë në Evropë dhe në mbarë botën.

ICLEI mbështet anëtarët e saj për të gjetur zgjidhje të qëndrueshme duke krijuar një lëvizje të ekspertve që nxisin ndryshime pozitive në shkallë evropiane dhe globale përmes projekteve, nismave dhe programeve.

ICLEI u ofron qyteteve një platformë për t'u angazhuar me ekspert, krahas burimeve dhe mjeteve për të nxitur ndryshime pozitive mjedisore, ekonomike dhe sociale.

ICLEI gjithashtu përkrah rolin e qeverive vendore në skenën e politikave evropiane dhe ndërkombëtare, duke u ofruar atyre një zë të qartë dhe duke siguruar që pikëpamjet e tyre të dëgjohen.

ICLEI po punon ngushtë së bashku me rrjetet evropiane, Komisionin e Bashkimit Evropian, Komitetin e Rajoneve të Bashkimit Evropian dhe shumë organizata të tjera që avancojnë qëndrueshmërinë.

Duke u mbështetur në ekspertizën dhe njohuritë e ICLEI në një gamë të gjerë fushash tematike, qytetet transformojnë të ardhmen e qëndrueshme që ata kanë imagjinuar në një realitet në të tashmen.

ICLEI ofron trajnime të personalizuar, shërbime konsulente dhe vizita studimore për qytetet që dëshirojnë të avancojnë më tej në arritjen e një të ardhmeje të qëndrueshme. Si një konsulent i pavarur, ICLEI këshillon dhe udhëzon qytetet nga përgatitja e politikave deri në zbatimin e projekteve.

Temat e konsulencës dhe trajnimit ICLEI përfshijnë:

- Vlerësimi dhe zhvillimi i strategjive të elasticitetit urban
- Prokurim publik i qëndrueshëm
- Zgjidhje të zgjuara
- Menaxhimi i integruar
- Zhvillimi i strategjive dhe planeve të përshtatjes klimatike
- Strategjitë e zgjidhjeve të bazuara në natyrë, infrastrukturë jeshile dhe blu
- Planet e veprimit për energjinë dhe klimën e qëndrueshme

Koordinatori i përgjithshëm i OZHQ-së me ekipin/grupin e punës ndërfunksionale duhet të japë disa arritje që të bazohen në dëshmi për kualifikimin për anëtarin e ICLEI (të paktën strukturën organizative):

Thematic areas in which your city has an especially strong interest:

- Biodiversity & Nature-Based Solutions
- Circular Economy & Waste
- Climate Change Adaptation & Urban Resilience
- Climate Change Mitigation
- Cultural Heritage
- Energy
- Finance & Investment
- Food
- Indicators & Performance Measurement
- Infrastructure, Buildings & Construction
- Integrated Management
- Mobility & Transport
- Procurement & Economy
- Smart Cities
- Social Equity & Justice
- Urban Governance, Participation & Social Innovation
- Water

Përshkruali faktorët dhe kushtet që ishin identifikuar si vendimtare për ngritjen e kapaciteteve brenda qeverisjes vendore të nevojshme për zbatimin e suksesshëm të politikave vendore të qëndrueshmërisë. Të kuptuarit e parakushteve duhet të përmbushen përpara se një proces i qëndrueshmërisë lokale të mund të prodhojë rezultate të prekshme! ICLEI ka qenë një nga avokatët kryesorë të Evropës për zhvillimin e qëndrueshëm lokal. Nëpërmjet një sërë nismash dhe dokumentesh të vendosura në Platformën Evropiane të Qyteteve të Qëndrueshme, ajo ka mobilizuar mijëra qeveri lokale në Evropë dhe më gjerë në emër të qëndrueshmërisë. ICLEI u themelua mbi besimin se qytetet janë bërthama për një ndryshim drejt zhvillimit të qëndrueshëm. Sot ne kemi synimet globale të dakorduara për Zhvillimin e Qëndrueshëm 2030.

ICLEI e mbështet fuqimisht këtë zhvillim dhe ka nisur aktivitetet pioniere. U bë e qartë se e ardhmja mund të jetë vetëm "E ardhmja jonë e përbashkët" dhe sjellja njerëzore ka nevojë për rregulla dhe norma për t'u udhëhequr në drejtimi i duhur.

Në përmbledhje, emërimi i koordinatorit të përgjithshëm të OZHQ-së në Zyrën e Kryetarit të Komunës së Prizrenit është thelbësor për integrimin efektiv, të informuar dhe të organizuar të OZHQ-ve në politikat dhe praktikat lokale.

Ky rol i koordinatorit të përgjithshëm të OZHQ-së në Zyrën e Kryetarit të Komunës së Prizrenit është thelbësor për të siguruar që OZHQ-të të përqafohen dhe të arrihen, duke kontribuar në zhvillimin e qëndrueshëm të Komunës dhe mirëqenien e banorëve të saj.

Rrugët e zbatimit:

- Low emission development pathway**
- Nature-based development pathway**
- Equitable and people-centered development pathway**
- Resilient development pathway**
- Circular development pathway**

C. MBLEDHJA DHE RAPORTIMI I TË DHËNAVE

- Mblidhni të dhëna bazë për të monitoruar progresin drejt OZHQ-ve.
- Zhvillimi i një mekanizmi të rregullt raportimi për të ndarë progresin me publikun.

Në fillim, si hap i parë i aktivitetit konkret në këtë pikë grumbullimi të të dhënave, koordinatori i përgjithshëm i OZHQ-së me ekipin/grupin ndërfunksional të punës do të organizojë sa më shpejt që të jetë e mundur, fillimisht për vetë informacion, plotësimin e PYTESORIT QYTETET 2030 CDP dhe ICLEI: këto të dhëna klimatike do të ofrojnë njohuri për juridiksionet lokale dhe rajonale, duke i lejuar ata të gjurmojnë përparimin e tyre, të krahasojnë përpjekjet e tyre me kolegët e tyre dhe të nxisin veprime të mëtejshme. ICLEI do të mbështesë juridiksionet nënkombëtare me asistencë teknike dhe do t'i përdorë këto të dhëna për të udhëhequr veprimet klimatike, për të informuar aktivitetet kërkimore dhe analizuese dhe për të përfaqësuar juridiksionet nënkombëtare në forumet globale të avokimit për të shfaqur leadershipin lokal dhe rajonal të klimës.)

Këtu janë përshkruar pikat kryesore relevante me nënpikat e rreshtit të parë të pyetësorit origjinal:

Moduli i Pyetësorit: Vlerësimi

1. Të dhënat e rrezikut klimatik dhe cenueshmërisë

- Rreziqet më të rëndësishme klimatike me të cilat përballet komuna
- Faktorët më të rëndësishëm që ndikojnë në aftësinë e komunës për t'u përshtatur me ndryshimet klimatike

2. Të dhënat e inventarit të shkarkimeve

- Inventari i shkarkimeve të bashkisë
- Inventari i emetimeve të bazuara në konsum për të matur emetimet nga konsumi i mallrave dhe shërbimeve
- Inventari i emetimeve për operacionet e qeverisë së komunës

3. Të dhënat e vlerësimit të sektorit

- Konsumi i energjisë së komunës
- Përqindja e familjeve me akses në lëndë djegëse dhe teknologji të pastër për gatim
- Numri i familjeve që përballen me varfëri në komun
- Akses në energji të sigurt për komunën
- Modaliteti i pasagjerëve dhe mallrave të komunës ndajnë të dhënat
- Emetimet totale, madhësia dhe numri i llojeve të automjeteve për mënyrat e transportit
- Të dhënat e komunës lidhur me mbetjet
- Si ndikojnë ndryshimet klimatike në rezultatet shëndetësore dhe shërbimet shëndetësore në komun
- Të dhënat e ndotjes së ajrit për komunën
- Qasja e familjeve në ujë, shërbime sanitare dhe konsum të ujit në komun
- Siguria ushqimore e popullsisë së komunës (pasiguria)
- Sasia totale e ushqimit që prokurohet për objektet në pronësi të qeverisë dhe/ose të operuara (përfshirë objektet komunale, shkollat, spitalet, qendrat e bashkisë, strehimoret, mensat publike
- Burimet e furnizimit me ujë të komunës, vëllimet e tërhequra për burim

Moduli i Pyetësorit: Objektivat

4. Objektivat e përshtatjes

Synimet e përshtatjes së Komunës

5. Objektivat zbutëse

- Objektivi(et) për reduktimin e emetimeve të gazeve serrë aktivë të bashkisë (GHG)
- Objektivi(et) për reduktimin e emetimeve të komunës
- Përdorimi aktual dhe i planifikuar i kredive të karbonit nga komuna

6. Objektivat e sektorit

- Objektivat e komunës lidhur me energjinë
- Objektivat e tjera të komunës lidhur me klimën

Moduli i pyetësorit:

- **Planifikimi për Veprimet e Përshtatjes**
- **Planifikimi i Veprimeve zbutëse**

7. Planifikimi

- Plani dhe strategjia e veprimit e komunës për klimën që trajton, përshtatjen, zbutjen, elasticitetin, energjinë
- Detaje mbi planin dhe strategjinë e veprimit për klimën që trajton zbutjen, përshtatjen (rezistencën) dhe çështjet e lidhura me energjinë në komunë
- Detaje mbi planet, politikat dhe strategjitë e tjera të komunës lidhur me klimën
- Strategjia e komunës për reduktimin e emetimeve nga konsumi i mallrave dhe shërbimeve më të rëndësishme
- Strategjia dhe standardi i komunës për reduktimin e emetimeve nga prokurimi dhe blerja e mallrave dhe shërbimeve
- Planifikohen projekte të lidhura me klimën brenda Komunës për të cilat Komuna shpreson të tërheqë financim
- Faktorët që mbështesin investimet në lidhje me klimën dhe planifikimin financiar në Bashki

Moduli i pyetësorit: Veprimet

8. Veprimet e përshtatjes

- Rezultatet e veprimeve më domethënëse të përshtatjes që komuna po ndërmerr aktualisht

9. Veprimet zbutëse

- Rezultatet e veprimeve më të rëndësishme zbutëse që Komuna po ndërmerr aktualisht

D. NDARJA E BUXHETIT

- Alokimi i një pjese të caktuar të buxhetit komunal për projektet e lidhura me OZHQ.
- Eksploroni opsione inovative financimi, të tilla si partneritetet publike-private, për të financuar projekte të qëndrueshme.

IV. OBJEKTIVAT DHE VEPRIMET E LOKALIZUARA TË OZHQ

A. OBJEKTIVA TË PËRSHTATURA

- Identifikoni objektivat dhe veprimet specifike për secilin OZHQ që janë relevante për kontekstin e Prizrenit.
- Jepni prioritet çështjeve më urgjente dhe shpërndani burimet në përputhje me rrethanat.

B. BASHKËPUNIMI ME SHUMË PALË

- Krijoni grupe pune për çdo OZHQ, duke përfshirë palët përkatëse të interesuara, për të planifikuar dhe zbatuar projekte.
- Inkurajoni angazhimin dhe pjesëmarrjen e komunitetit në hartimin e projektit dhe vendimmarrjen.

C. MONITORONI DHE VLERËSONI

- Vendosni tregues të performancës për të gjurmuar efektivitetin e projekteve të OZHQ.
- Vlerësoni dhe rregulloni rregullisht strategjitë bazuar në të dhënat e performancës.

IV. OBJEKTIVAT DHE VEPRIMET E LOKALIZUARA TË OZHQ

A. VEPRIMI KLIMATIK

- Zhvillimi i një plani veprimi klimatik për të reduktuar emetimet e gazeve serrë.
- Promovimi i burimeve të rinovueshme të energjisë dhe projekteve të efiçencës së energjisë.

B. TRANSPORTI I QËNDRUESHËM

- Investoni në transportin publik dhe infrastrukturën miqësore për këmbësorët.
- Nxitja e përdorimit të automjeteve elektrike dhe promovimi i biçikletës.

VI. PËRFSHIRJA SOCIALE DHE BARAZIA

A. REDUKTIMI I VARFËRISË

- Zbatimi i rrjeteve dhe programeve të sigurisë sociale për zbutjen e varfërisë.
- Mbështetja e mikro-ndërmarrjeve dhe formimit profesional.

B. ARSIMI DHE KUJDESI SHËNDETËSOR

- Përmirësimi i aksesit në arsim cilësor dhe shërbime të kujdesit shëndetësor për të gjithë banorët.
- Mbështetja e programeve që trajtojnë barazinë gjinore dhe përfshirjen sociale

VII. RITJJA EKONOMIKE

A. ZHVILLIMI I BIZNESIT LOKAL

- Nxitja e një mjedisi të favorshëm për sipërmarrjen lokale.
- Mbështetja e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (SME) dhe promovimi i rritjes së qëndrueshme ekonomike.

B. TURIZMI DHE RUAJTJA KULTURORE

- Promovimi i trashëgimisë kulturore të Prizrenit dhe zhvillimi i strategjive të qëndrueshme turistike.
- Investoni në infrastrukturë dhe shërbime që rrisin përvojën turistike.

VIII. PARTNERITETET DHE BASHKËPUNIMI

A. BASHKËPUNIMI NDËRKOMBËTAR

- Bashkëpunoni me organizatat ndërkombëtare dhe komunat me qëllime të përbashkëta.
- Ndani njohuritë dhe praktikat më të mira për të përshpejtuar përparimin.

B. ARSIMI DHE KUJDESI SHËNDETËSOR

- Punoni me komunat dhe rajonet fqinje për të adresuar sfidat e përbashkëta.
- Krijimi i nismave ndërkufitare për zhvillim të qëndrueshëm.

IX. MONITORIMI DHE RAPORTIMI

A. RAPORTIMI I RREGULLT I PROGRESIT

- Publikimi i një raporti vjetor të progresit të OZHQ.
- Ndani raportin me publikun, median dhe palët përkatëse të interesuara.

B. KOMENTET E PALËVE TË INTERESUARA

- Inkurajoni reagimet dhe kontributin nga banorët vendas, shoqëria civile dhe bizneset.
- Përdorni reagimet për të marrë vendime të informuara dhe për të përmirësuar strategjitë.

X. PËRFUNDIM

Përmblihdni rëndësinë e përkushtimit të Komunës së Prizrenit për Agjendën 2030. Theksoni përfitimet e zhvillimit të qëndrueshëm për komunitetin dhe botën. Duke ndjekur këtë udhërrëfyes, Komuna e Prizrenit mund të lokalizojë dhe zbatojë në mënyrë efektive Agjendën 2030, duke kontribuar në një të ardhme të qëndrueshme, të barabartë dhe të begatë për banorët e saj duke adresuar sfidat globale.

REFERENCA E LITERATURËS PËR PRAKTIKUESIT

https://www.giz.de/en/downloads_els/Handbook_Agenda%202030.pdf
(qasur më 21/12/2023)

<https://www.iufe.at/projekte/initiative-agenda-2030-und-OZHQs-in-gemeinden>
(qasur më 21/12/2023)

<https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/160360/DEVE%20study%20on%20EU%20OZHQ%20implementation%20formatted.pdf>
(qasur më 21/12/2023)

ICLEI Europe • Publications & tools (iclei-europe.org)
(qasur më 21/12/2023)

<https://www.cdp.net/en/info/about-us/disclosure>
(qasur më 21/12/2023)

<https://iclei-europe.org/publications-tools/?c=search&uid=tUXVXN3q>
(qasur më 21/12/2023)

<https://sdgs.un.org/goals>
(qasur më 21/12/2023)

https://iclei.org/our_approach/
(qasur më 21/12/2023)

PËR EC:

EC angazhohet për qëndrueshmëri ekonomike dhe qeverisje demokratike në nivel lokal (dhe rajonal) përmes mobilizimit të komunitetit, mbikëqyrjes së vendimmarrjes publike dhe partneritetit në zbatim të programeve dhe politikave zhvillimore.

Për përmbushjen e këtij misioni organizata zbaton projekte dhe nisma në kuadër të dy programeve kryesore: Qytete/Komuna Gjithëpërfshirëse dhe Zhvillim i Qëndrueshëm. Ndërsa programi i tretë është ideuar si njësi mbështetëse për veprimin e organizatës dhe synon adresimin e tri sfidave të jashtme dhe të brendshme: 1. Vëllimin e pamjaftueshëm të dijes empirike në vend, përfshi të dhënat e besueshme statistikore, analizat e specializuara dhe mendimet profesionale, 2. Nevojën për konsolidimin e kapaciteteve të brendshme, veçanërisht në hulumtime, baza të të dhënave, analizë, menaxhim, zhvillim komunitar dhe ekspertizë sektoriale, dhe 3. Mungesën e qëndrueshmërisë financiare afatgjatë duke i diversifikuar burimet e të hyrave, me theks në ofrimin e shërbimeve për palët e treta.

Trekëndëshi konceptual që do të orientojë punën e organizatës në pesë vitet e ardhshme (2020 - 2024) ka këto elemente:

1. Gjithëpërfshirjen, 2. Qëndrueshmërinë, dhe 3. Dijen.

EC beson se demokratizimi dhe zhvillimi i gjithëmbarshtëm shtetëror është proces që duhet planifikuar dhe ndërtuar nga posht lart. Në thelb të qeverisjes demokratike qëndron hapja dhe përfshirja e të gjithëve në marrjen e vendimeve që kanë për synim të mirën e përbashkët, ndërsa planifikimi zhvillimor kërkon shfrytëzim racional të burimeve territoriale, pa e kompromituar përdorshmërinë e tyre nga gjeneratat e ardhshme. Si demokracia ashtu edhe zhvillimi duhen ndërtuar mbi bazën e dijes së shëndoshë që garanton vendime dhe veprime të mençura dhe vizionare

Vlerat kryesore të organizates janë:

1. Paanshmëria - EC vepron në bazë të analizave të thukta dhe gjithëpërfshirëse dhe mënjanon veprimet e ngutshme dhe impulsive. EC synon të përkrahë dhe të shtyjë përpara alternativat të cilat në bazë të hulumtimit dalin të jenë më të përshtatshmet, pavarësisht nëse masa e shoqërisë nuk e përkrahin këtë opsion;
2. Aktivizmi - Anëtarët e EC do të jenë aktivistë të cilët angazhohen në baza të rregullta për të shtyrë përpara bashkëveprimin qytetar për të përmbushur misionin e organizatës;
3. Orientimi drejt rezultateve - Anëtarët e EC janë të orientuar për të arritur rezultate, ku përpjekja nuk i kënaq pritjet e organizatës në qoftë se nuk përfundon me rezultatet e pritura;
4. Komuniteti bazë e veprimit - EC do të jetë gjithnjë pranë komunitetit, duke mësuar nga qytetarët dhe duke ndërtuar konsensus për bashkëveprimin dhe formësimin e shoqërisë

